

Alternatieve rijkdommen

Aanvullende betalingswijzen steeds populairder

ZONHOVEN – Niet iedereen blijft in een economisch moeilijke periode bij de pakken zitten. Alternatieve manieren om met de huidige geldeconomie om te gaan bestaan al langer dan vandaag . De meest gebruikte betalingsalternatieven zijn lokale munteenheden en het LETS- ruilsysteem voor goederen en diensten. Deze vormen vervangen het hoofdkomen niet maar iedereen heeft terug zijn eigen waarde voor de samenleving.

Deze nieuwe betalingsmogelijkheden winnen de meeste aanhangers in economisch slechte tijden. Volgens Peter North van de Universiteit van Liverpool komen mensen zeer origineel uit de hoek als het geld op is en er toch bepaalde sociale behoeften verwezenlijkt moeten worden.

Regiogeld

De alternatieve betalingsmogelijkheid bij uitstek zijn de lokale munteenheden of kortweg regiogeld. De initiatiefnemers van deze nieuwe valuta willen 'het geld' in eigen streek houden. In Europa zijn complementaire munteenheden vooral in Duitsland, Zwitserland en Engeland zeer populair. Steeds meer mensen prijzen het nieuwe geld omdat het de werkloosheid vermindert en meer handel creëert. Economen blijven liever met hun voeten op euroland staan maar andere experts staan veel positiever tegenover regiogeld.

Deze munten gaan samen met de conventionele betalingsmogelijkheden door het leven. Het plaatselijke geld betaalt de rekening bij een lokale handelaar maar in supermarkten gaat de nationale munt over de toonbank. Steeds vaker aanvaarden grote bedrijven uit de streek naast de euro ook dit alternatief geld.

Het dumpen van bijvoorbeeld de dollar, yen of euro is niet alleen goed voor de lokale economie. Het bevordert ook de groei van meer samenhangende gemeenschappen. Voorstanders van alternatieve betaalmiddelen zeggen dat dit soort transacties veiliger zijn dan bestaande munten omdat je in een gemeenschap iedereen kent en niet gauw bedot zal worden.

Zeven jaar geleden telde Duitsland nog maar één lokale munt. Een jaar later verdubbelde dat aantal. De volgende twee jaren kwamen daar 22 munten bij. Nu telt het land 66 regiomunten. Op dit moment staan nog eens 35 nieuwe valuta klaar om in omloop gebracht te worden. Deze munten hebben in veel gevallen dezelfde waarde als de euro.

Regiomunten nemen in aantal toe maar in vergelijking met de euro staan de lokale munten nog in hun kinderschoenen. Vorig jaar was er ruim een half miljoen aan regiogeld in Duitsland in omloop . Dat is 0,003 procent van de 180 miljard euro die bij onze oosterburen in circulatie was.

Voorstanders van de alternatieve munten weten dat hun systeem de financieel armen sterker maakt. Er zijn veel mensen die op de rand van de samenleving balanceren en amper hun belastingen kunnen betalen. Met alternatieven krijgen ouderen, gehandicapten en laaggeschoolden de kans om terug iets te betekenen in de maatschappij. Alleen de sterke punten van die mensen worden benadrukt.

Er is niets moderns aan het idee om een eigen lokale munt op te starten. De aartsbisschop Wichmann von Seeburg gebruikte in de twaalfde eeuw zijn eigen geld. Hij woonde in de Duitse stad Maagdenburg. Al het zilveren en gouden muntgeld verdween uit de regio omdat de elite steeds meer goederen uit het oosten begon te kopen. Op die manier viel de lokale handel nagenoeg helemaal stil. Er werd besloten om nieuwe munten van metaal te maken. Na enkele maanden werden die ingezameld en vernietigd om er weer nieuwe munten van te maken. Na een tijd besloot de aartsbisschop om het oude geld niet meer te vernietigen maar een stempel te geven waardoor ze een paar pfennig (vergelijkbaar met de eurocent nvdr.) minder waard werden. Mensen gaven om die reden sneller hun geld uit wat de economie weer deed opleven. Bij iedere opwaardering van die munten maakte Wichmann winst waarmee hij onder andere de bouw van de gigantische kathedraal in zijn stad mee financierde.

Voor regiogeld moeten we naar onze buurlanden kijken

Vijfenzeventig jaar later kent Maagdenburg nog steeds zijn eigen lokale munt. Na de val van de muur gaat het van kwaad naar erger met de provinciehoofdplaats van Saksen- Anhalt.

Wat eens het paradepaardje van de DDR met 30 000 staalarbeiders was, is nu een vervallen stad waar 20 procent van de mensen zonder werk zit. In 2004 bedacht een advocaat Frank Jansky de Urstromstaler. Nu zijn er 150 handelaars en winkels die deze munt aanvaarden en gebruiken. In totaal circuleren ongeveer 60 000 Urstromstaler doorheen de streek van Maagdenburg.

Eigenlijk is het illegaal om eigen geld uit te geven maar het gebeurt er toch. Op advies van een hoogleraar economie aan de Fachhochschule van Regensburg Gehard Rösl grijpt de Duitse centrale bank bewust niet in. "Veel mensen moeten hier niets hebben van de euro. De Deutschmark was immers zeer geliefd onder het volk. De eenheidsmunt kreeg al vlug de verwijten dat ze alles duurder maakt", aldus Rösl. Volgens hem schept regiogeld de illusie van overzichtelijkheid. Een hoogleraar economie spreekt tegen dat door de globalisering de economische ontwikkeling niet meer te controleren is. Zelf gelooft hij niet in het nut van dit geld maar de bank moet liberaal zijn.

Veel van dat regiogeld heet ook nog zegelgeld of Schwundgeld in het Duits omwille van de waardevermindering die de munt na een bepaalde tijd ondergaat. Het brein achter dit systeem was de Oostenrijkse zakenman Silvio Gesell. Eind negentiende eeuw was hij voor sommigen een genie en anderen moesten niets van deze opportunist weten. Geld moest gebruikt worden om te ruilen en niet om te sparen. Uitgeven was volgens hem de beste methode om de economische motor draaiende te houden. Coupons werden aan de biljetten gevoegd waardoor ze op een afgesproken vervaldag niet meer bruikbaar waren.

Het verschil met conventioneel geld ligt niet in de waarde maar vooral in de vormgeving. Vele lokale munten zijn een simpel ontwerp van de initiatiefnemer. Op de meeste biljetten of muntstukken staat - hoe kan het ook anders - reclame van de plaatselijke middenstand opgedrukt. Mensen die in aanraking komen met het geld kunnen de indruk krijgen dat ze met speelgoedgeld te maken hebben. Regiogeld is daarom ook makkelijk na te maken, wat dan ook vaak gebeurt. Voorstanders wijzen erop dat het geld doorgaans niet terug in euro's gewisseld kan worden en dat zo'n systeem steunt op wederzijds respect en vertrouwen onder de gebruikers.

De jaren dertig waren een sleutelmoment voor de vele lokale munten die er nu zijn. Het 'wonder van Wörgl' betekende de doorbraak voor de regiomunten.

Het stadje in Oostenrijk probeerde 2 jaar na de dood van Gesell (1932) zijn theorie in de praktijk uit. Tijdens de grote depressie was de nood naar

dit experiment op zijn hoogst. Van de 4500 zielen die het plaatsje telde, was ongeveer 30 procent werkloos. De burgemeester kende sombere tijden: hij beschikte over slechts 40 000 schilling (ongeveer 3000 euro) en moest dringend het waterverdelingstelsel voor iedereen openstellen. Daarnaast waren de wegen aan vernieuwing toe. Hij bracht zijn kapitaal naar de bank en begon zegelgeld uit te geven voor dat bedrag. Door het succes konden verschillende projecten uitgevoerd worden.

Al gauw volgden 200 gemeenten uit onder andere Roemenië, Zweden, China en Spanje dit voorbeeld. Zelfs de Franse minister van buitenlandse zaken Daladier had aandacht voor dit opmerkelijk geldsysteem. De Oostenrijkse centrale bank maakte echter een einde aan de florende economie in Wörgl door het geld te verbieden.

Ongeveer gelijktijdig werd in Zwitserland de Wirtschaftsring (WIR) door Werner Zimmermann en Paul Enz in het leven geroepen. Bedrijven kunnen betalen met de Zwitserse franc en daarnaast ook met de WIR. De munt kende zijn slechte periodes maar inmiddels zijn er ca. 50.000 bedrijven aangesloten en heeft de WIR een volume van meer dan 2,5 miljard Zwitserse francs (1,5 miljard euro).

Ook in Amerika zijn de lokale munten een succes. In het westen van de Amerikaanse staat Massachusetts kunnen de lokale BerkShares naar gewone dollars omgezet worden. Tegenwoordig is er 2 miljoen aan BerkShares in circulatie. Slechts vijf regionale banken zorgen voor de verspreiding van deze biljetten.

De absolute vaandeldrager bij onze oosterburen is de Beierse Chiemgauer. Per kwartaal verliest de munt 2 procent van haar waarde. Ondertussen omvat het totaal aantal Chiemgauers 200 000 euro en wordt hij door meer dan 600 ondernemingen als betaalmiddel aanvaard.

Niemand dacht zeven jaar geleden dat een schoolproject uitgroeide tot de grootste lokale munt van Duitsland. De kerngedachte van de munt is nog steeds om de inkomsten van het Beierse toerisme in eigen streek te houden. De begeleidende leraar Christian Gelleri gaf zijn baan

op om voltijds als bankdirecteur zijn geesteskind te (bege)leiden.

Papiergeld ontsnapt niet aan de belastingen. Complexe alternatieven zijn moeilijk belastbaar. Toch is de regel eenvoudig: als je hoofdkomen voornamelijk bestaat uit een lokale munt dan zal er op deze belasting betaald moeten worden.

Nobelprijswinnaar John Maynard Keynes wijdde in zijn revolutionair werk *The General Theory of Employment, Interest and Money* (1963) een heel hoofdstuk aan zegelgeld. Toenmalig president Roosevelt, die de economie met Keynesiaanse maatregelen wilde aanpakken, overwoog om zelf regiomunten in het leven te roepen.

Hoogleraar voor theoretische economie Nikolaus Laüfer van de universiteit van Konstanz haalt op zijn website zwaar uit naar de aanhangers van het zegelgeld. “Gesselianen denken dat mensen uit de academische wereld aanhangers zijn van het grote kapitaal en dat ze weigeren de positieve resultaten van regiogeld te erkennen.”

Volgens Laüfer zit de fout in de financiële wiskunde. “De omloopsnelheid neemt toe maar er zullen minder inkomsten zijn omdat er minder geld in omloop is. Een voortdurende toename van de vraag kan onmogelijk als de geldvoorraad slinkt.” Hij besluit dat de ervaring van de lokale economie bijgevolg niet van lange duur kan zijn.

Rösl gaat zelfs een stap verder. Hij vergelijkt het systeem met een casino. “Uiteindelijk wint de bank altijd. Het ‘verdwijnde’ deel van het geld gaat immers rechtstreeks in de zakken van bankiers omdat zij de munt in zijn volle waarde hebben uitgegeven. De euro kost de gemeenschap alleen de inflatie als waardevermindering, dat is zo’n 3 procent per jaar. Bij zegelgeld komt daar nog eens 8 procent bij”, berekende hij. Hij verklaart hiermee hoe de dom van Maagdenburg gebouwd kon worden. De initiatiefnemers spreken dit tegen. Jansky van de Urstromtaler reageert: “Al het geld dat we eraan verdienen wordt rechtstreeks in de gemeenschap gestopt.”

Vooranstaand Belgisch geldspecialist en econoom Bernard Lietaer ziet de regiomunten vooral als broodnodige aanvulling van de economie. Sterker nog: volgens hem zijn de lokale problemen enkel op te lossen met regiogeld. Hierin schuilt de tekortkoming van de euro: “de Europese eenheidsmunt kijkt alleen naar de economie van een continent en niet van een regio. Europa met een euro die wordt aangevuld met regiogeld is beter dan een Europa met alleen maar nationale munten.

James Stodder, een hoogleraar aan de Lally School of Management, deed onderzoek en kwam tot de vaststelling dat alternatieve systemen werken als

een soort tegengewicht voor de nationale economie. De systemen werken anti-cyclistisch aangezien enkel bij laagconjunctuur regiogeld meer gebruikt wordt dan bij periodes van welvaart en bloei.

Let's LETS

Ruilen van goederen en diensten (barter in het Engels nvdv.) is de activiteit die in Local Exchange Trading Systems (LETS) –groepen letsen genoemd wordt. In dit systeem is geld de balans van wat jij voor iemand deed en wat die ander voor jou heeft gedaan. Op die manier kan er ook nooit een tekort aan deze munten ontstaan. Er is een bank of hogere instantie die alles controleert en indien nodig prutst met rentevoeten om de situatie proberen recht te trekken.

Het ruilsysteem in deze vorm ontstond in een plaats in Canada. In dat klein stadje verdween een Amerikaanse militaire basis en op slag werden een pak mensen werkloos. Uit noodzaak besloten zij weer te gaan ruilen, maar dan wel op een modernere manier. Michael Linton besloot toen LETS op te starten.

Letseenheid van Tucson in Amerika

Na de Letstransactie ben je in het bezit van eenheden die vertegenwoordigen hoeveel tijd, energie of waarde je hebt geïnvesteerd. Tegelijk heeft de persoon die je product of dienst heeft afgenomen, een verplichting aan de groep om een evenredig aantal eenheden terug te investeren in het systeem. De eenheden kunnen ook gebruikt worden voor bepaalde lokale gemeenschappelijke voorzieningen. Binnen het systeem kan iedereen een transactie starten, ongeacht of hij een positief of een negatief saldo heeft. In het courante geldsysteem kunnen alleen diegene met een positief saldo diensten of goederen kopen. LETS-eenheden hebben geen waarde op zich. Het is slechts een afspraak tussen verschillende mensen.

Je bent niet verplicht iets terug te doen aan de persoon waaraan je iets gevraagd hebt. LETS werkt ook via derden. De leden kunnen ook de eenheden meerdere keren uitgeven waardoor meer mogelijkheden zijn om verschillende diensten of goederen ‘aan te kopen’.

Met LETS kan iedereen iets wat de ander niet kan of geen tijd voor heeft. Iemand kan bijvoorbeeld op iemands kinderen passen of het gras maaien in ruil voor het installeren van een computer of het verven van een hek. Ieder individu heeft een 'waarde' die geruild kan worden tegen andere goederen of diensten als beide partijen met elkaar overeenkomen. De gependeerde tijd aan een taak is belangrijk in dit verhaal.

In Vlaanderen bestaat LETS al 15 jaar. De eerste groep ontstond in Leuven die kort gevolgd werd door Lets Begijnendijk. In Antwerpen telt men zelfs meerdere groepen. Katelijn Bombeke van Lets Antwerpen binnenstad en Dirk Geysen van Lets Begijnendijk coördineren hun groep en zijn beiden bestuurslid van het ondersteunende Lets Vlaanderen.

"Lets Vlaanderen wil de groepen met elkaar verbinden maar dat wil niet zeggen dat we een overkoepelende functie hebben. Iedere groep heeft zijn eigenheid en die willen we respecteren", benadrukken beide bestuursleden.

Katelijn Bombeke vergelijkt de situatie voor LETS in heel Antwerpen met drie matroesjka's. Iedere groep ontstond uit een grotere groep. "Je hebt Lets Antwerpen provincie, Antwerpen stad en daarin zit Lets Antwerpen binnenstad. Ik werk voor het sociale dienstencentrum Levanto dat zowel tewerkstellings- als buurtprojecten aanbiedt. Lets Antwerpen binnenstad is een voorbeeld van zo een buurtproject. Die initiatieven zorgen ervoor dat we in alle wijken van de stad Antwerpen een portaal hebben voor de mensen die ons nodig hebben. Dat gaat van heropleidingsprogramma's om de mensen terug op de reguliere arbeidsmarkt te krijgen tot ondersteuning bij sociale werkplaatsen. Lets past in dit kader omdat de waardering komt voor hetgeen je goed kan.

Vaak denken mensen dat ze niets kunnen omdat ze werkloos zijn. Bij Letsgroepen heeft ieder zijn eigen unieke waarden en talenten. LETS in het algemeen is er voor iedereen maar Lets Antwerpen binnenstad focust zich op kansarmen."

"Lets Begijnendijk was na Leuven de tweede groep in Vlaanderen. We zitten meer op het platteland en dat voel je ook aan de manier hoe mensen met elkaar omgaan. Iedereen kent iedereen. In de stad heb je uiteraard een dichtere bevolkingsgraad en op het platteland is onze Lets groep verspreid over verschillende gemeentes. We beperken ons tot een actiegeraad van 10 kilometer omdat de verplaatsingen voor de letsers anders te groot zijn om aan uitwisselingen te doen. Lets Begijnendijk is bijgevolg operatief onder andere in Aarschot, Heist-op den Berg, Rillaar en Haacht."

"In de Letsgroep van Begijnendijk ben ik het Schrijvertje. Ongeveer een half uurtje per week

verwerk ik alle transacties die ik via mail ontvangen heb. Bij onze groep is het zo dat het administratief werk dat ik daaraan heb, vergoed wordt aan 2 procent van de eenheden van de transactie. Die opbrengst steken we dan in een gezamenlijke pot en daar wordt om de maand eens een activiteit zoals een etentje mee gepland. Verder zijn er ook de werkdagen waar verschillende leden bij elkaar een namiddag komen werken. Dat gaat van tuinieren tot het opruimen van de kelder. Na het werk wordt er dan met zijn allen gezellig nog iets gegeten en gedronken. "

Schulden maken in een Letssysteem betekenen geen tragedies in het echte leven zoals dat wel eens gebeurt bij mensen die te zwaar in het rood zitten. Vreemd genoeg is het een noodzakelijkheid binnen deze alternatieve valuta. Aangezien er steeds evenveel positieve als negatieve saldo's zijn, is het immers noodzakelijk dat er mensen onder nul gaan.

"Maar als je te ver onder nul gaat bestaat er wel dan kans dat het ruilverkeer zal stagneren. Door bijvoorbeeld de te hoge en te lage standen te publiceren, worden mensen gestimuleerd om zo dicht mogelijk in de buurt van het nulsaldo te blijven. Je kan niet eindeloos in de min blijven gaan.

Er worden limieten gesteld om de mensen niet in problemen te brengen. Als we die persoon goed kennen en vertrouwen en hij had misschien een grote vraag, dan zien we dat wel uitzonderlijk door de vingers.

Maar er zijn ook mensen die van de situatie durven profiteren en die kunnen dan uit de groep gezet worden", verduidelijkt Geysen van Lets Begijnendijk.

Bombeke vertelt over een verschillende aanpak bij onze noorderburen. "In Nederland bestaat er zelfs zoiets als letswinkels. Daar kan je dan spulletjes en zelfs vakanties verleten. In ruil voor een aantal lets kan iemand bijvoorbeeld op vakantie gaan bij een andere letser de tent neerplaatsen of in elkaar woonst verblijven tijdens de vakanties. De grens is soms vaag en daardoor hebben ze daar al een paar keer problemen met de belastingen gehad.

Bij ons bestaan er ook Lets- winkeltjes maar die staan nog in hun kinderschoenen. Bepaalde winkels zijn laagdrempelig en zijn eerder een ontmoetingsplaats voor kansarmen terwijl je merkt dat andere winkels bewust hoger mikken."

Vaak zijn kosten enkel uit te drukken in euro's. Dirk Geysen maakte in zijn groep zo'n situatie mee. "Eigenlijk worden er diensten verletst maar de vergoeding ervan kan vaak door elkaar lopen. Als je bijvoorbeeld vraagt of iemand de kinderen wil gaan ophalen dan wordt daar meestal een auto voor

gebruikt. De vraag is vaak wat met de brandstofkosten? Ja, dat is geen dienst niet meer. Sommige groepen houden dat strikt gescheiden maar andere zouden dat in Letseenheden in plaats van euro's gaan verrekenen. Een mix van beiden kan ook. "

"Pollekes zijn de Letseenheden van Antwerpen provincie. We geven onze eenheden dus een naam." In Begijnendijk en omstreken betalen ze met pluimpjes. "Dat komt van het sprookje van vrouw Holle. Daar moest haar bed steeds met zoveel geweld mogelijk, zodat de veren als sneeuwvlokken rondvlogen, worden opgemaakt."

In Antwerpen binnenstad is men op een ludieke manier tot deze naam gekomen. "Antwerpen heeft een geschiedenis met handen (handwerpen nvdr.) en we wilden in de sfeer van de handjes blijven. Lets Antwerpen provincie heeft de pollekes, Lets Antwerpen stad de handjes en Lets Antwerpen binnenstad de manita's.

Alle benamingen voor handen waren bezet dus kozen we voor het Spaanse woord manita voor handjes. Het voorstel komt van een Lets Levanto lid die bezig was met flamencodansen. Antwerpen heeft ergens ook een Spaanse achtergrond hé en daarom vonden we dat een goed idee. "

Al die eenheden worden in tijd uitgedrukt. Je krijgt 20 manita's voor een uur werken. Voor hetzelfde werk verdien je 30 pluimpjes in Begijnendijk. In West-Vlaanderen werken ze met kartjes en dat komt van kwartier waardoor 1 uur gelijk staat met 4 kartjes.

Een nieuwe groep ontstaat op een startersvergadering waar een delegatie van Lets Vlaanderen aanwezig is die alles begeleiden. En dan is het aan de groep om een huishoudelijk reglement op te stellen waarin ze overeenkomen hoe alles georganiseerd wordt.

Erkenning

"Wij proberen vooral een kanaal naar de overheid te zijn omdat het daar nogal eens misloopt. Letsen is niet gelijkgesteld aan vrijwilligerswerk waardoor veel mensen die van een uitkering leven vaak aarzelen om te letsen omdat er zagezegd een vergoeding tegenover staat. Het gesprek met minister van Sociale Economie Kathleen van Brempt (SP.A) was zeer goed verlopen. Lets Vlaanderen is toegetreten bij de actiegroep rond duurzame en sociale economie. Er is ons gevraagd een rapport op te maken over de werking en de visie van Lets in Vlaanderen. Dit rapport hebben we gemaakt omdat er de laatste tijd veel te doen is rond de dynamiek van alternatieve geldeconomie. Omdat Lets Vlaanderen ook met een alternatieve vorm van economie bezig is werden we er ook bij betrokken. Het is gewoon een andere manier om

met lokale economie bezig te zijn. Na gesprekken met econoom Lietaer heeft van Brempt besloten om een onderzoek te starten."

"We zijn eigenlijk de enige organisatie in Vlaanderen die met alternatieve economie bezig is", zegt de man achter Lets Begijnendijk trots. "Zij zijn geïnteresseerd in onze ervaring en wij willen meer steun van de regering om ons beter te kunnen organiseren. Het is onze doelstelling om actiever groepen te begeleiden en ze te vergroten.

Maar daar ligt nu net het knelpunt hé", treed Bombeke hem bij. "Op dit moment is de organisatie van zo'n groep vrijwilligerswerk dat voorlopig niet erkend wordt. Dat kleine groepje mensen is er dan ook zeer intensief mee bezig. Mensen hebben steeds minder tijd en meer van dat administratief werk. Ik heb bijvoorbeeld de tijd om met kansarmen om te gaan. Het is gewoon nodig dat iemand uit het beleid daar de tijd voor krijgt en betaald wordt om die specifieke domeinen uit te spitten want dat lukt niet met vrijwilligers alleen."

"Voor de RVA en de belastingen zitten we in een schemerzone. We weten niet goed hoe we dat moeten aanpakken. Bepaalde mensen haken af omdat ze schrik hebben voor repercities. In het twintig jarig bestaan van LETS is nog nooit iemand veroordeeld geweest voor belastingontduiking. De overheid weet ook dat deze zaken niet op grote schaal gebeuren."

"Daarnaast heb je nog een hele papieren rompslomp die veel mensen afschrikt om te letsen. We hopen dat ons onderhoud met de minister van economie voor meer duidelijkheid zorgt zodat we uit die schermzone kunnen treden. Een statuut als Letser is misschien niet voor vandaag op morgen maar we zien dat zeker zitten."

Dirk Geysen gaat akkoord bij de bewering dat dit ruilsysteem een stap naar het verleden is. "Eigenlijk gaan we inderdaad terug naar het systeem van vroeger. Met het geldstelsel zoals we het nu kennen zijn we de verkeerde richting aan het uitgaan. Dat komt omdat niemand nog nadenkt over wat geld juist is en hoe dat ons leven beheerst."

"Ik denk dat de twee voornaamste troeven van alternatieve betalingsmogelijkheden de tekortkomingen zijn van de huidige geldeconomie. De grootste problemen met de euro is schaarste en intrest. Geen sprake van intrest of schaarste bij LETS. Er is altijd geld in dit systeem. Het enige waar je op moet letten is dat de zaak draaiende moet blijven. Het systeem kan pas werken als de mensen eenheden gaan uitgeven. Je moet geen schrik hebben om diensten te vragen en aan te bieden. De miserie die hoge intrestvoeten met zich meebrengen, kan met LETS voorkomen worden.

Mens en maatschappij kunnen alleen maar beter worden door te letsen. “

“Voor Antwerpen binnenstad hoop ik vooral de kloof tussen kansarmen en de middenklasse te dichten. Het zijn net die mensen die het meest de hulp kunnen gebruiken. Het vertrouwen in elkaar is in deze maatschappij vaak ver zoek. Als we allen meer voor dingen openstaan dan ligt er voor alternatieve betalingsmogelijkheden nog een mooie toekomst met onbeperkte mogelijkheden in het verschiet. “

“We bevinden ons in een schakeljaar voor alternatieve betalingsmogelijkheden. Het lijkt ons ideaal als de gemeente alle administratie op zich neemt en dat we een deel van onze belastingen met de lokale munteenheden kunnen betalen.”

Digitale stap vooruit

De man achter LETS Michael Linton stapte recent over naar Community Exchange Systems (CES). Dat is een stapje verder dan LETS. Hij zit momenteel aan computerprogramma's te werken om alle verrichtingen tussen leden te kunnen beheren op digitale wijze.

Na een testcase in Japan is hij nu met een paar man bezig om een computerenvironment te ontwikkelen om alles automatisch te laten gebeuren.

Het principe is hetzelfde maar CES is ontworpen, in tegenstelling tot LETS, om snel uit te breiden. Het project in Japan begon in 2007 en is de inspiratiebron voor deze vernieuwing. In Japan zijn ze veel bezig met alternatieve geldeconomieën omwille van de toenemende vergrijzing van de bevolking. Alle de transacties kunnen op digitale wijze verrekend worden.

Bombeke ziet er de voordelen wel van in. “Dit maakt het mogelijk om over grote afstanden aan ruilhandel te doen. Een Japanner kan zijn moeder, die enkele honderden kilometers verder woont, niet zelf verzorgen. Dankzij CES let deze persoon op zijn oude buurvrouw terwijl iemand anders hetzelfde voor zijn moeder doet.”

Als de CES nog populairder zijn dan willen zij de staat en regeringen gebruiker maken van het systeem. Op deze manier kan de staat zichzelf krediet verwerven en diensten aan leden ter beschikking stellen. Logischer wijze komen zij in debiet als ze diensten van CES- leden gebruiken of 'kopen'.

Het voornaamste van die systemen is dat ze gebruiksvriendelijk zijn en zo weinig mogelijk kosten. Als je financiële diensten enkel tegen vergoeding aanbiedt dan doe je net hetzelfde als een bank.

Kristof Ozog

Betaal (je) groen: Transition Town Totnes

Op veel plaatsen praten ze over verandering maar doen er effectief weinig aan. Op 7 maart 2007 nam een stadje van 8500 inwoners in het zuidwesten van Engeland een stap richting een nieuwe en leefbare toekomst. Totnes is het verhaal van een plaats die met lokale dynamiek en een sterk samenhangende gemeenschap een antwoord gaf op de uitdagingen van de oliecrisis en klimaatsverandering.

Rob Hopkins is de inspirerende kerel achter deze transitiecultuur. Het is vooral piekolie, die het einde van goedkope olie inluidt, die de beweging stuwt. Voor alles heb je olie nodig. Als het nu gaat over voedsel, producten die we kopen of de manier waarop we ons verplaatsen: olie is de achilleshiel van de samenleving.

De voorraden slinken aanzienlijk door de globalisering. We gaan het dus binnen een korte periode met een pak minder (olie)-energie moeten stellen.

Rob Hopkins onderzoekt hoe we ons hierop kunnen voorbereiden op ons minder olieafhankelijk in de toekomst te maken. Door samen te werken en creatief naar oplossingen te zoeken zijn we bestemd tegen eender welke olieschokgolf en we helpen het milieu erbij.

Door lokaal te produceren ga je minder energie verspillen aan verplaatsing wat niet alleen goed is voor het milieu maar ook om de kostprijs zo laag mogelijk te houden waardoor producten goedkoper verkocht kunnen worden.

Uit die achtergrond is de Totnes pond ontstaan . Een munt waarvan op 7 maart 2007 slechts 300 eenheden in testomloop waren. Drie maanden later startte de tweede fase met 10 000 biljetten. Anno 2009 is het betaalmiddel aanvaard op een 70-tal plaatsen.

(kaderstukje)